

RUDOLF **TIBENSKÝ**
KANDIDÁT
DIPLOMACIE

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Edícia Próza

RUDOLFTIBENSKÝ KANDIDÁT DIPLOMACIE

*Venované pamiatke Vladimíra Krivoša
(1865 – 1942)*

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Copyright © Rudolf Tibenský 2006
Prologue © Roman Michelko 2006
Cover design © Anna Chovanová 2006
© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov,
spol. s r. o., Bratislava
e-mail: vsss@stonline.sk
<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV
spol. s r. o.

Rudolf Tibenský: Kandidát diplomacie
Predslov napísal Roman Michelko
Zodpovedná redaktorka Mária Hulmanová
Obálku s použitím fotografie Vladimíra Krivoša
graficky spracovala Anna Chovanová
Sadzba Anna Chovanová
Tlač Kysucká tlačiareň – Milan Vakula
Prvé vydanie
Printed in Slovakia

ISBN 80-8061-2560

Na úvod

Kandidát diplomacie je beletrizovaný fragment zo života Vladimíra Krivoša (1865 – 1942), jedného z najtalentovanejších Slovákov, ktorí pre svoje schopnosti museli hľadať uplatnenie mimo svojej domoviny. Autor tohto dielka – Rudolf Tibenský – je autorom jednej z najviac cenených monografií, populárnej vedeckej monografie o veľkom mysliteľovi Vladimírovi Krivošovi (V palácoch a vo vyhnanstvách – Mladé letá 1991). V nej načrtol neskutočne pôsobivý životný osud nevšedne talentovaného polyglota (ovládal 26 jazykov aktívne a ďalších 15 pasívne), zakladateľa ruskej stenografie, zakladateľa a prvého riaditeľa Štátnej stenografickej kancelárie v Petrohrade, diplomata, meteorológa, prekladateľa, spisovateľa a dramatika, jedného z najvýznamnejších tolstojovcov. Výpočet jeho znalostí a schopností z neho robia renesančnú osobnosť, ktorá v malých a neslobodných pomeroch Rakúsko-Uhorska (predovšetkým po rakúsko-maďarskom vyrovnaní v roku 1867, keď sa Uhorsko stalo vskutku žalárom národov) nebola schopná naplniť svoje možnosti. Preto po neús-

pešnom štúdiu na viedenskej Cisárskej a kráľovskej orientalistickej akadémii (kde bol jediným nešľachtickým študentom a ktorú musel pre pro-slovenské postoje opustiť) našiel priestor na napĺňanie svojich túžob a schopností na Petrohradskej univerzite štúdiom východných jazykov. Súbežne tam študuje aj právo a štatistiku, vedomosti také prepotrebné pre budúcu diplomatickú službu. Štúdium zvláda bez problémov, dokonca po náhlom úmrtí jedného z profesorov preberá – hoci sám ešte študent – lektorát taliančiny, keďže je na konkurze najlepší z kandidátov. Tak vznikol veľmi paradoxný stav, keď študent zároveň prednáša svojim kolegom. A práve v tomto bode jeho životnej púte nachádzame Vladimíra Krivoša v novele Kandidát diplomacie. Autor Rudolf Tibenský popustil uzdu autorskej licencie a na ploche krátkej novielky rozohráva pútavý príbeh, v ktorom mladý kandidát diplomacie prežíva v letnom sídle kniežata Manvelova v Novoselkách citové splanutie k jeho dcére Nastenke. Nie je podstatné, či epizóda letného pobytu má podklad v historických prameňoch, alebo je to len čistá autorská fikcia. Podstatné je, že tu autor naplno a plasticky vykreslil všetky vlastnosti a schopnosti mladého talentovaného študenta, ktorého čakal veľmi pestrý život naplnený ťažkou prácou, ovenčený uznaním a poctami. Kandidáta

diplomacie treba v tomto kontexte vnímať predovšetkým ako poctu nášmu slávnemu, i keď dnes už takmer zabudnutému krajanovi, ktorý svoj národ preslávil nevšedným talentom a pracovitou. Vydanie knihy o Vladimírovi Krivošovi Kandidát diplomacie je teda len oneskorená splátka dlhu, ktorú k tejto osobnosti naša spoločnosť má.

Roman Michelko

Parostroj* z petrohradskej stanice mal odísť napoludnie. Knieža, známy svojou miernou povahou, sa ako organizátor príprav na cestu neangažoval. Všetko nechal na svoju energickú staršiu dcéru Nasťu. Sám iba určil termín a hodinu odchodu vecnou poznámkou predošlého dňa, že pre sparno treba na cestovanie využiť noc. Iný rýchly vlak smerom na Moskvu šiel o ôsmej ráno, tým by však do Moskvy prišli v nevhodnom čase, až po polnoci. Lepšie by tam bolo prísť vo dne, prespať a na dedinu cestovať až potom. Anastázia a mladšia Oľga, dcéry kniežaťa, ihneď schválili hodinu odchodu do Novosieliek. Hlavne, že už sedia vo vlaku. Taká romantika! Hádám títo dvaja šviháci len nezaspia na sedadlách!

Oľga, tenunká a vyhúknutá pätnásťročná krásavica, bola celá vzrušená. Ustavične ju čosi nadchýnalo, tliekala a volala „bravó“. Nasťa, jej staršia sestra, to neschvaľovala. Bola pokojnejšej

* parný rušeň

letory a už mladá dáma. Za tie dva týždne, ktoré strávila v Petrohrade čakaním na odchod otca a brata domov na dedinu, sa Nastasii Alexandrovne hlavné mesto, ten bláznivý babylon plný vzruchov a horúčavy, dokonale prejedlo. Bola vlastne sklamaná, unavená a nesvoja. Privyknutá na pokojný spôsob života v rodnom kaštieli v Novoselkách, mala už dosť spoločnosti. Naposledy bola v sídle cára pred tromi rokmi. Vtedy sa všetko zdalo iné. Vtedy bola vo veku svojej mladšej sestry a mala, aj keď už nie dosť nadšenia, predsa len dráždivé i naivné predstavy o báloch, gavalieroch, dvorských uniformách a opere. Ostatne, vtedy bola zima. Teraz je leto. Nastalo obdobie „bielych nocí“, keď deň s dňom splýva. „Kruglyje sutki“, čiže obdobie dvadsiatich štyroch hodín je preklenuté akýmsi bielym svetlom namiesto nočnej tmy. Dá sa pri ňom čítať. Nasťa mala takto prehádzaný denný program a začala ju pobolievať hlava. Knieža Manvelov, potomok starej šľachty, čo tradične slúžievala pri dvore, nebol v podstate dvoranom, akí na seba upútavajú pozornosť. Povahou bol hospodár a bol ním aj naozaj, kým sa nerozhodol odovzdať celé hospodárstvo svojim sedliakom. Ich samospráva sa zakladala na cárskom ustanovení z roku 1861. I potom rád trávil leto, časť dovolenky, v svojej dedovizni v Tambovskej gubernii. Jeho staršia

dcéra si navykla na tunajší pokoj a ticho viac ako na dvorné bály v meste. Najmä preto, lebo jej otec tam mal povest' „liberála“, ktorý sa „nevkusne“ zblízuje so svojimi sedliakmi. Knieža bol vdovec. Vyčítal si, že svoju staršiu dcéru nedostatočne uvádza do vysokej spoločnosti v Petrohrade a Moskve. I tu, i tam mal svoje komfortné domy. Pritom pekná Nasťa mala už dvadsať, čas na vydaj.

Skutočný tajný radca knieža Alexander Petrovič Manvelov, odchádzajúc z Petrohradu na letný pobyt na svoj dedičný statok v Novoselkách (odkúpený znovu jeho dedom v roku 1846 po tom, čo ho jeho hýrivý pradedo po porážke a pokorení Napoleona dal ako záloh), tešil sa na jemu milý pohľad na široké rodné polia. Mal však súčasne stiesnený pocit, že by ta ešte nemal odchádzať kvôli dcéram. Teta Anfisa Dmitrijevna má asi pravdu, že by sa mal ešte menej venovať cárskej službe a viac deťom. Najmä ak ide o dcéry! Nielen Anfisa Dmitrijevna, lež všetky tety v našej rodine majú pravdu, pomyslel si ústupčivý Alexander Petrovič rezignovane.

Sediac teraz vo vagóne prvej triedy, pohodlne rozvalený na červenom plyšovom sedadle a utierajúci si veľkou červenou vreckovkou uznojené vysoké čelo, prial si knieža len jedno, aby sa parostroj konečne pohol, aby sa vlak rozbehol